

Зупинимо жорстокість на європейських кордонах Маніфест

КАМПАНІЯ

ЖОРСТОКІ КОРДОНИ

По всьому кордону Європи люди, які тікають від війни, переслідувань, продовольчої нестабільності та кліматичних потрясінь, стикаються із безпощадним протистоянням на суші та на морі. Люди, які відчайдушно потребують безпеки та захисту, зазнають жорстокого та образливого поводження, їм відмовляють у базовій гуманітарній допомозі.

Вони ризикують смертю, затриманням, депортацією та експлуатацією не лише з боку держав, але й недобросовісних роботодавців, контрабандистів та інших злочинців. Людям, які перебувають у скрутному становищі, відмовляють у людяності та повазі, на які вони мають право розраховувати. Вони мають мало або взагалі не мають можливості вимагати відшкодування за шкідливі та принизливі зловживання, яких вони зазнають. Це рівнозначно залякуванню смертною карою.

ЯК ДО ЦЬОГО ДІЙШЛО?

Люди завжди переїжджали, тікаючи від війни, переслідувань, бідності чи шукаючи кращого життя. Це було постійною тенденцією протягом усієї історії. Такі переміщення зазвичай були корисними як для мігрантів, так і для громад, що їх приймають. Міграція є невіддільною ознакою того, що означає бути людиною. Вона ніколи не є злочином. Мігранти не є незаконними.

На жаль, це історичне та гуманне розуміння міграції не поділяється багатьма політичними лідерами в Європі, і анти імміграційні настрої зростають. Всупереч усім наявним доказам, тривожна кількість європейців вважає, що міграція негативно впливає на континент.

Вони стверджують, що багато хто з тих, хто прибуває на континентальні кордони, становлять загрозу для європейської безпеки та нестерпний тягар для економіки й державних служб. Однак існує багато доказів того, що мігранти позитивно впливають на економіку та громади, коли їх приймають, та дозволяють інтегруватися належним чином.

ЦЕ НЕ ПООДИНОКІ ІНЦИДЕНТИ!

27 ГРУДНЯ 2024 РОКУ

Троє підлітків з Єгипту — Ахмед Самра, Ахмед Елавдан та Сейфалла Елбельтагі — загинули від холоду та виснаження в болгарському лісі. Активістам груп солідарності прикордонники завадили дістатися до них живими.

26 ЛЮТОГО 2023 РОКУ

Щонайменше 94 особи з Афганістану, Пакистану, Сомалі та Ірану, включаючи 12

дітей, загинули, коли їхній човен затонув у бурхливому морі біля південної Італії. Десятки інших вважаються зниклими безвісти.

3 ЛИПНЯ 2022 РОКУ

Аджмал Хан, 17-річний афганський підліток, потонув, намагаючись перетнути річку Дріна поблизу міста Бієліна в Боснії та Герцеговині — поширений, але небезпечний маршрут для мігрантів.

24 ЛИСТОПАДА 2021 РОКУ

Надувний човен перекинувся поблизу Дюнкерка, рухаючись із Франції до Великої Британії. Двадцять сім людей, включаючи п'ять жінок та двох дітей, загинули.

У багатьох країнах це «вороже середовище» свідомо та злісно розпалюється політиками й ЗМІ, які прагнуть потрапити в заголовки газет та здобути популярність. Викликає занепокоєння те, що поширилася «епідемія байдужості» щодо смертей та серйозної шкоди, якої зазнали стільки біженців та мігрантів під час своїх подорожей.

ТЕНДЕНЦІЇ КОНФЛІКТІВ

За останні п'ять років рівень збройних конфліктів у світі майже подвоївся і досяг найвищого рівня з часів Другої світової війни. У 2020 році ACLED зафіксував 104 371 конфлікт; у 2024 році — майже 200 000. Це значною мірою пов'язано з трьома дуже великими конфліктами, що розпочалися або відновилися протягом цього періоду — в Україні, Газі та М'янмі — у поєднанні з продовженням війни в багатьох інших країнах з високим рівнем конфліктів.

У таких країнах, як Демократична Республіка Конго, М'янма та Судан, і особливо в Газі та інших місцях окупованої Палестини, насильство невпинно спрямоване проти певних верств населення. Повага до міжнародних норм поведінки знаходиться на історично низькому рівні. Цивільне населення несе на собі основний тягар цього світу насильницького беззаконня. Переважна більшість людей, які тікають від збройних конфліктів, залишаються у своїй країні чи регіоні. За оцінками Управління Верховного комісара ООН, близько 75 відсотків біженців та переміщених осіб у світі знаходяться в країнах із низьким та середнім рівнем доходу.

Хоча багато найуразливіших людей у переселенні є жертвами воєн та гноблення, все більше людей втрачають засоби до існування через наслідки кліматичної кризи. Земля, яка століттями забезпечувала життя, стає непридатною для використання та покинутою. Це створює величезний тиск на продовольчу безпеку та інші послуги в містах. У деяких випадках це прискорює міжнародну міграцію.

Європа має можливість забезпечити жертвам війни, переслідувань та зміни клімату притулок, гідні умови життя й праці, а також шанс відновити своє життя, одночасно задовольняючи нагальні потреби континенту в робочій силі.

ДЕМОГРАФІЧНИЙ ВИКЛИК

Європа стикається зі значними демографічними проблемами, включаючи зменшення чисельності населення, старіння робочої сили та значну нестачу працівників на робочих місцях, які відкидають громади, що їх приймають. Протягом наступних десятиліть континенту знадобиться велика кількість новоприбулих для заповнення вакансій у життєво важливих галузях, таких як охорона здоров'я, соціальне забезпечення та будівництво.

У той час, коли тисячі сирійських та українських лікарів і медсестер розглядають можливість повернення додому, Європа не готова заповнити прогалини, що зростають, на своєму ринку праці.

Можна стверджувати, що Європа може задовольнити свою потребу в мігрантах, видаючи візи людям, які можуть подати заявку ще перебуваючи у своїх рідних країнах. Однак, коли збройні конфлікти та інші ситуації, що загрожують життю, змушують людей переїжджати в хаотичних обставинах, такий варіант рідко доступний.

І все ж у 2015 році Європа прийняла близько мільйона людей, які тікали від конфлікту в Афганістані та Сирії. І знову у 2022 році, у відповідь на вторгнення Росії в Україну та масовий вихід простих людей із цієї країни, Європа проявила свою щедрість. Багато тисяч українців змогли переїхати до Європи та всередині неї з повним доступом до державних послуг та можливостей працевлаштування.

НЕПРАВИЛЬНИЙ ПІДХІД

Реакція Європи на прибуття біженців та інших мігрантів була серйозно недосконалою. За оцінками, за останнє десятиліття щонайменше 30 000 людей потонули в Середземному морі, намагаючись дістатися Європи.

Ще більше смертей залишаються невідомими, тоді як невідома кількість людей втратила життя на сухопутних маршрутах та на кордонах. Багато з тих, хто пережив цю подорож, зараз живуть у європейських країнах у стані невизначеності, не маючи змоги інтегруватися в ці суспільства, очікуючи результатів своїх заяв про надання притулку.

Сім'ї та громади в країнах, що постраждали від кризи, беруть на себе величезні борги, намагаючись відправити одного зі своїх членів до Європи, часто користуючись послугами недобросовісних контрабандистів. За відсутності правових альтернатив нинішня система збагачує злочинців, не забезпечує безпеку тим, хто здійснює небезпечні подорожі, та травмує тих, хто їх проходить. Таке нелюдське й принизливе поводження є морально осудним та порушує фундаментальні норми, до яких приєдналися всі європейські держави.

Європейські держави витрачають величезні суми грошей на затримання, контроль та розміщення новоприбулих. Ці вразливі люди не мають можливості працювати, не можуть забезпечувати себе або робити внесок в економіку континенту. Вимушене безробіття та, як наслідок, втрата самооцінки є рецептом довгострокових проблем із психічним здоров'ям, що вимагає ще більших витрат на охорону здоров'я та соціальні послуги.

ЦЕЙ МАНІФЕСТ

31 січня 2024 року організації громадянського суспільства по всій Європі об'єдналися, щоб розпочати кампанію «Зупинити жорстокість на кордонах Європи». Кількість організацій, що підтримують кампанію, постійно зростає; станом на 1 вересня 2025 року вона перевищувала 150 з 23 країн. Волонтери-експерти, які підтримують кампанію, працювали над аналізом та детальними політичними рекомендаціями, викладеними в цьому Маніфесті.

Ці пропозиції пропонують нове та натхненне бачення Європи, де повага до людського життя та гідності є ключем до безпеки та процвітання континенту. Замість сьогоденного жорстокого поводження з людьми, які прибувають на кордони Європи, кампанія дає змогу Європі бути відданою гідності, людяності та повазі до прав усіх.

Пропозиції, викладені в цьому Маніфесті, надають Європі можливість жити відповідно до власних заявлених цінностей. Вони наддадуть кращі можливості зневіреним людям. Вони призведуть до більш ефективного та справедливого управління міграційними рухами, що дозволить Європі подолати демографічні проблеми континенту, що зростають.

У цьому Маніфесті визначено п'ять взаємопов'язаних питань, які необхідно вирішувати узгоджено. Перш за все, будь-які дії, спрямовані на запобігання в'їзду людей до Європи, які пов'язані з насильством і можуть призвести до смерті або травм, мають бути припинені. Умови приймання мають бути гуманними. Вони повинні поважати гідність кожної людини.

Європа повинна припинити свою підтримку держав за межами континенту, коли така допомога спрямована на перешкоджання або стримування прибуття біженців, а також коли вона передбачає систематичне застосування насильства та відмову в основних правах на безпеку та гідність під час пошуку притулку.

Європейські країни повинні об'єднатися з країнами походження та транзиту, а також з міжнародними організаціями та асоціаціями громадянського суспільства, щоб розширити чинні легальні шляхи та розробити нові регулярні канали в'їзду для безпечного пересування людей до Європи.

Це усуне необхідність покладатися на людей-контрабандистів або здійснювати небезпечні для життя подорожі. Європейські країни також повинні гарантувати можливості для тих, хто постраждав від зловживань на кордонах Європи, вимагати справедливості та відшкодування.

Цей маніфест був прийнятий асоціаціями, що підтримують кампанію. Він визначає новий підхід до поводження з людьми, які шукають доступу до Європи з інших континентів. Партнери кампанії використовуватимуть цей Маніфест та його рекомендації для підтримки своєї адвокаційної діяльності в європейському та національних парламентах, а також інших форм мобілізації та дій громадянського суспільства.

Є ІНШИЙ І КРАЩИЙ СПОСІБ. ДАВАЙТЕ ЙОГО ПРИЙМЕМО.

РЯТУВАННЯ ЖИТТІВ

1. РЯТУВАННЯ ЖИТТІВ

Коли біженці та інші мігранти прибувають до кордонів Європи, їх часто зустрічають із застосуванням сили та відштовхують назад у ситуації, де їхнє життя, безпека та права людини перебувають під загрозою. Цей Маніфест закликає держави та інших учасників припинити такі висилки та захистити життя цих людей, які здійснюють небезпечні подорожі, намагаючись дістатися континенту.

Frontex, Європейське агентство з контролю кордонів та берегової охорони, швидко розширилося за останні роки. Але йому бракує підзвітності та прозорості, а його діяльність може загрожувати життю та безпеці біженців та інших мігрантів, які прагнуть дістатися Європи. Цей Маніфест закликає до його реформування.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Європейські держави повинні негайно утриматися від здійснення або підтримки відсилення на суші чи на морі, враховуючи, що вони часто пов'язані із застосуванням насильства, наражають біженців та інших мігрантів на небезпеку смерті, перешкоджають таким людям здійснювати своє право подати заяву про надання притулку та змушують їх повертатися до країн, де їх можуть затримати або в інший спосіб зловживати їх правами.

2. Європейські держави та інституції повинні визнати гуманітарну роль пошуково-рятувальних (SAR) неурядових організацій, уникати криміналізації гуманітарної допомоги та ставити захист життя на морі в центр кожного рішення щодо Середземного моря.

3. Слід якомога швидше відновити державні пошуково-рятувальні місії в Середземному морі, а також визначити відповідні місця висадки біженців та інших мігрантів, яких рятують на морі.

4. Frontex має забезпечити, щоб будь-які заходи зі спостереження, які здійснює агентство, не призводили до жодних дій з боку самого Frontex або ЄС та інших держав, що загрожують життю біженців та інших мігрантів або перешкоджають їм подавати заяви про надання притулку. Frontex повинен використовувати свої можливості спостереження для підтримки порятунку людей на морі, негайно попереджаючи будь-які пошуково-рятувальні групи поблизу судна, яке зазнає лиха.

5. У співпраці з УВКБ ООН європейські держави та установи повинні забезпечити ретельне навчання прикордонників та інших співробітників служб безпеки, включаючи Frontex, щоб гарантувати гуманне ставлення до людей під час переміщення та повну відповідність відповідним положенням міжнародного права.

ГУМАНІЗАЦІЯ ПРИЙМАННЯ

2. ГУМАНІЗАЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙ ПРИЙМАННЯ

Багато європейських держав намагаються перешкоджати та обмежувати нелегальне прибуття небажаних людей з інших частин світу шляхом встановлення прикордонного контролю, який завдає їм страждань і травм. Ця жорстокість є безглуздою та непотрібною. Контроль над кордонами можна підтримувати, поважаючи гідність тих, хто прагне в'їхати на континент.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Європейські уряди мають право регулювати переміщення людей на свою територію, але прикордонний контроль має здійснюватися таким чином, щоб уникати застосування насильства та демонструвати повагу до людяності й гідності тих, хто прагне в'їзду.
2. Людям, які прибувають на європейські кордони, повинна бути надана можливість подати заяву про надання притулку, якщо вони цього бажають, та отримати юридичну консультацію мовою, яку вони розуміють. Їх не слід карати за нелегальне прибуття на кордон. Така практика є не лише жорстокою та принизливою; вона також є кричущим порушенням державних зобов'язань згідно з міжнародним правом біженців, яким вони нібито зобов'язані.
3. Європейські держави повинні створити пункти приймання, які дозволять новоприбулим зареєструватися, подати заяву про надання притулку, якщо вони цього бажають, а також забезпечити належне житло, медичну, мовну та інформаційну підтримку й інші основні потреби під час розгляду їхньої заяви. Не слід створювати закриті табори. Потребам жінок та неповнолітніх без супроводу слід приділяти особливу увагу.
4. Frontex та європейські держави повинні зосередитися на захисті всіх новоприбулих на кордонах континенту, рятуючи людей, які перебувають у скрутному становищі, захищаючи їх від експлуататорських контрабандистів та торговців людьми, а також забезпечуючи доступ до процедур надання притулку в кожній європейській державі.
5. У ситуаціях, коли шукачі притулку змушені довго чекати на вирішення своїх заяв, держави повинні розглянути можливість надання їм права на оплачувану роботу, а також повного доступу до основних послуг, таких як охорона здоров'я, освіта та мовні курси.

ПРИПИНЕННЯ ЕКСТЕРНАЛІЗАЦІЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

3. ПРИПИНЕННЯ ЕКСТЕРНАЛІЗАЦІЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Європейська політика у сфері міграції та надання притулку дедалі більше залежить від домовленостей, за якими сусідні та близько розташовані держави беруть на себе відповідальність за контроль переміщення біженців та інших мігрантів. Деякі з цих угод призвели до жахливих випадків жорстокості та зловживань. Цей Маніфест закликає до припинення таких процесів офшорингу або екстерналізації, щоб захистити права, гідність та людяність людей, які перебувають у переміщенні.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Європейські держави та ЄС повинні припинити будь-яку політику та практику, що призводять до стримування або повернення біженців та інших мігрантів у країни, де систематично заперечується їхня людяність, гідність та права людини.
2. Замість такої політики слід створити безпечні та регулярні маршрути, які дозволять біженцям переселятися з таких країн до Європи та інших частин світу, що пропонують можливості безпеки та засобів до існування, при цьому пріоритет повинен надаватися тим біженцям, які мають термінові потреби в захисті, медичному обслуговуванні або возз'єднанні сім'ї.
3. Європейські держави та ЄС повинні надавати стале фінансування та підтримку неєвропейським країнам — безпосередньо або через УВКБ ООН та його операційних партнерів, — щоб ті могли створити необхідні умови для реєстрації новоприбулих, оцінки їхніх заяв про надання притулку та надання їм захисту й гідних можливостей для поселення в умовах поваги та безпеки.
4. Будь-які чинні або нові угоди щодо переміщення людей, укладені ЄС, його державами-членами або іншими європейськими країнами з державами за межами континенту, повинні залежати від адекватності домовленостей для гуманного приймання цих людей та забезпечення поваги до їхніх основних прав.

СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ МАРШРУТІВ

4. СТОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ МАРШРУТІВ

Цей маніфест вимагає створення маршрутів, які дозволять біженцям та іншим мігрантам дістатися до Європи без необхідності здійснювати складні, небезпечні та іноді смертельні подорожі на континент. Безпечні маршрути можуть зменшити масштаби таких переміщень та дозволити людям з особливими потребами або необхідними навичками оселитися в Європі.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. ЄС, його держави-члени та інші європейські країни повинні терміново розробити узгоджені та конкретні плани щодо створення, розширення та впровадження безпечних маршрутів.
2. Цей процес слід здійснювати у тісній консультації з міжнародними організаціями, такими як УВКБ ООН та МОМ; країнами походження, першого притулку та транзиту; місцевими органами влади, а також неурядовими організаціями та організаціями громадянського суспільства, включно з організаціями діаспори та тими, що очолюються й представляють біженців та інших мігрантів.
3. Усі європейські уряди повинні створити державні програми переселення, які дозволять планове прибуття визнаних біженців, що не можуть знайти ефективного захисту у своїй країні притулку. Масштаб таких програм переселення має відповідати абсорбційній спроможності відповідних держав.
4. Європейські уряди повинні підтримувати створення програм переселення на базі громад, де новоприбулих біженців вітатимуть та надаватимуть їм допомогу сім'ї, сусідські групи, релігійні організації та інші об'єднання громадянського суспільства.
5. У консультації з УВКБ ООН європейські держави повинні вивчити можливості для створення та розширення таких маршрутів, як програми возз'єднання сімей, ініціативи щодо мобільності робочої сили, університетські стипендії, гуманітарні візи та коридори.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОСУДДЯ ТА ВІДШКОДУВАННЯ

5. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОСУДДЯ ТА ВІДШКОДУВАННЯ

Хоча біженці та інші мігранти, які прагнуть вступу до Європи, часто зазнають нелюдського, принизливого та незаконного поводження з боку представників держави, їхні можливості домогтися справедливості та відшкодування за такі зловживання надзвичайно обмежені. Цей Маніфест закликає держави та Європейський Союз виправити цю неприйнятну ситуацію.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Європейські уряди повинні підтримувати проведення ретельних, ефективних та незалежних розслідувань за участю членів сімей у випадках, коли біженці та інші мігранти втратили життя або стали жертвами жорстокого поводження в результаті дій – або бездіяльності – представників держави та інших суб'єктів. Держави повинні гарантувати мігрантам доступ до правової інформації, допомоги та представництва мовою, яку вони можуть зрозуміти. Вони повинні забезпечити наявність спеціальних положень, що базуються на потребах певних груп, таких як діти-мігранти без супроводу.
2. Зокрема, Frontex повинен систематично розслідувати будь-які повідомлення неурядових організацій, організацій громадянського суспільства та ЗМІ щодо відсилання, повернення та застосування насильства на кордонах Європи.
3. Неурядові організації, благодійні організації та правозахисники, які надають пряму підтримку біженцям та іншим мігрантам на кордонах Європи, не повинні бути криміналізовані або покарані за діяльність, спрямовану на захист життя та прав людей, які прагнуть потрапити до Європи.
4. Держави не повинні вживати судових заходів проти біженців та інших мігрантів, які потрапили до Європи або допомагали іншим потрапити до Європи незаконним шляхом.
5. Держави повинні вжити термінових заходів для ефективного виконання рішень Європейського суду з прав людини. Як Європейська Комісія, так і Рада Європи повинні розглянути можливість ретельного моніторингу зусиль держав щодо виконання рішень цього суду.

ПІДПИСИ

[.....]

ДЯКУЄМО ВСІМ АВТОРАМ, ЯКІ ДОПОМОГЛИ

Цей маніфест є результатом колективної роботи тих, хто розробив аналітичні документи, що лежать в основі його бачення: Мартін Барбер, Лора Блайт, Джефф Крісп, Антоніо Доніні, Бредлі Хіллєр-Сміт, Кіаран Кінг, Карла Марек, Крістін Лескер, Емма Масті, Поппі Г., Флорін Наджера-Уресті, Лул Сейюм та Рейчел Вестербі. Ми також вдячні членам Комітету дій кампанії — Катріоні Джарвіс, Норі Ніланд, Салему Мечжоуду, Жану-Батисту Рішардє, Арміді Франческоні та Девіду Вордропу, — чиї вдумливі огляди та погляди ще більше вплинули на цей процес.

Дизайн @ricsontherocks.